

Kamil Kanat Evi

Gamze Özmertyurt

Marmara ilçesi, Asmalı Mahallesi, Köyiçi mevki	İnşa dönemi / yılı: Geç 19. yüzyıl
GPS: 40°37'02.9''K 27°42'25.1''D	Mevcut durumu: Metruk
Tescil tarihi ve numarası: Bursa KTVKBBK 15.01.1996 - 4904	Mülkiyet durumu: Özel mülkiyet

Tarihçe

Nüfus mübadelesi sonrasında özellikle Sürmene'den gelen ailelerin yerleştirildiği Asmalı Mahallesi, sivil mimarlık örnekleri günümüze ulaşmış köyler arasındadır. Kitabesi bulunmayan bu ev, ada/köy tarihçesi ile birlikte yerel halktan alınan bilgiler doğrultusunda 19. yy sonlarına tarihlenmektedir. Bina maliki Kanat Ailesi mübadele sonrasında söz konusu eve yerleşmişler ve yaklaşık olarak 15-20 sene öncesine kadar bu binada ikamet etmişlerdir. Günümüzde bina boş ve kullanılmamaktadır.

Mimari

Köy merkezinden geçen ana yola 1 km mesafede bulunan yapı zemin artı iki katlı olup kuzeyden güneye alçalan eğimli köy yerleşiminin kuzeyinde bulunmaktadır. Zemin kat tamamen yığma tuğla, birinci kat tuğla yığma üzeri ahşap yalı baskısı ve ikinci kat hımmış sistemli ahşap iskelet ve tuğlanın birlikte kullanılmasıyla inşa edilmiştir. Yapının ayakta olan kısmının plan şeması genel olarak dikdörtgen, doğu-batı yönünden 6,60x4,50 m zemin alanına sahiptir. Yapının üzeri alaturka kiremit kaplı, dört yöne

Fig. 1: Doğu ve kuzey cepheler

eğimli kırma çatı ile örtülüdür. Doğudaki sokaktan yapının bahçesine erişilmektedir. Komşu binalar ayırık nizamlıdır.

Yapının ana girişi, güney cephesindedir. Bu cephede zemin kata ait bir, birinci kata ait iki ve ikinci kata ait dört pencere görülmektedir. Bu cephenin doğu köşesine doğru sivri len üçgen çıkma ikinci kata aittir.

Yapının batı kesimi ise tamamen yıkılmış durumdadır. Zemin katta taşlık mekanından batıdaki yıkılan bölüme geçişin sağlandığı bir kapı boşluğu tespit edilmiştir. Mevcut durumda birinci ve ikinci katta, yıkık batı kısma açılan kapı ve pencere açıklıkları bulunmaktadır; birinci katta bir adet pencere, birinci ve ikinci katlarda ise çift kanatlı birer kapı vardır. Bu kapıların batı bölüm yıkılmadan önce batıdaki odalara açılan kapılar olduğu düşünülmektedir.

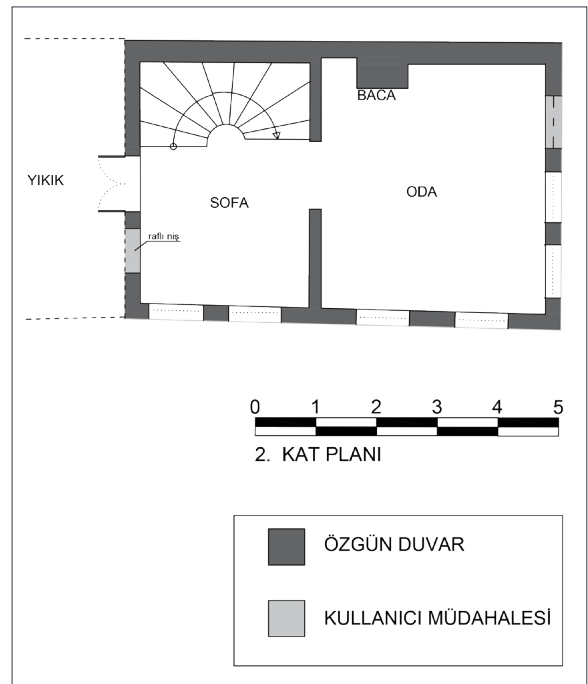
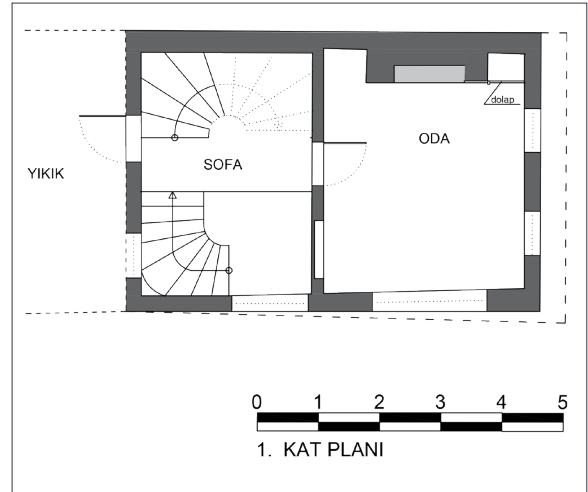
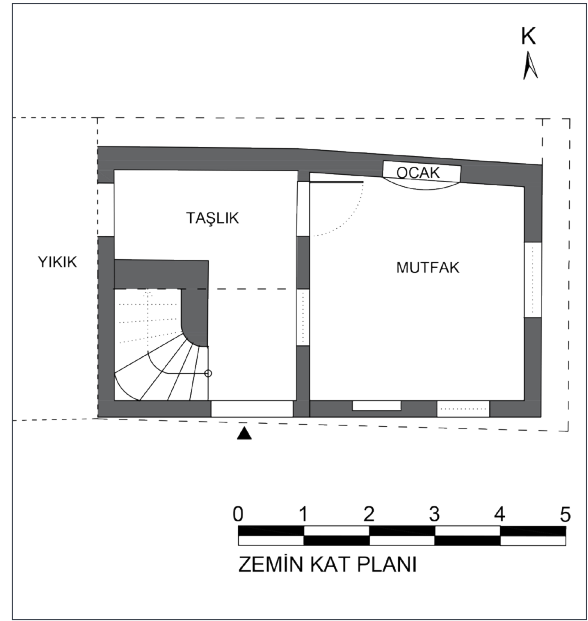
Kuzey cephesi, tamamen sağır tutulmuştur (Fig. 1). Göze çarpan tek detay zemin kattan itibaren yükselmeye ve çıkıntı yapmaya başlayan ocağın bacası olarak gösterilebilir.

Doğu cephesinde ise zemin kata ait bir adet üç bölmeli, birinci katta iki ve ikinci katta biri iptal edilmiş üç adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır (Fig. 1). Güney cephede başlayan çıkma, doğu cephesinde yaklaşık 40-50 cm'yi bulmaktadır.

Yapının girişinin sağlandığı güney cephesinde giriş kapısı mevcut cephenin batı bölgesine yakın açılmaktadır. Girişte "L" planında taşlık mekanı karşılamaktadır (Fig. 2). Daha önce evde yaşayanların anlattıklarına göre bu mekan zeytincilikte kullanılmıştır. Taşlık mekanından bir kapıyla geçilen mutfak

Fig. 2: Taşlık mekânı, sağda mutfak, üstte birinci kat sofası

mekanı, zemin katın doğu kanadında bulunmaktadır. İçerisinde bulunan bir adet ocağın içeriye taşkınlığını örten yaşmağı ahşaptır. Yapının zemini neredeyse tamamen toprak tabakayla kaplandığı için önceden merdivenle bu mekana inilip inilmediği bilgisi net değildir. Bu alanda fark edilen hasarlardan biri de defineciler tarafından ocak kısmında yapılan kazı ve bunun zemine verdiği zarardır. Mutfak mekânının tavanı ahşap kirişlidir. Duvarlar bazı yerlerde modern seramik kaplı, çoğunlukla kireç sıvalıdır; güney cephe boyunca mutfak tezgahı uzanır.

Zemin kat taşlığın batı duvarına bitişen döner merdiven ile birinci kata çıkılmaktadır. Her iki kat simetrik planlıdır. Merdivenlerin yön değiştirdiği kısımlarda köşede yuvarlanmış üçgen ahşap köşelikler düzenlenmiştir. Birinci katta tam bir sofa oluşumu mevcut değildir. Bu açıdan "I" biçimli hol ile doğudaki odaya giriş sağlanmaktadır. Birinci katta "I" şeklinde doğu-batı yönlü koridorla odaya girişi sağlayan bir adet ahşap tek kanatlı kapıya ulaşılmaktadır. Yüksekliği 2,17 m olan odada güney duvarında üç bölmeli ahşap, doğu duvarında iki adet ahşap

giyotin pencere bulunmaktadır. Girişin sağlandığı batı duvarında ise bir adet raflı niş bulunmaktadır. Zemin kattaki ocağın bacası bu katta oda içine çıkma yapmaktadır. Odanın kuzey duvarında baca duvarının doğusunda duvar içine niş yapan raflı bir dolap bulunmaktadır.

Birinci kat holün kuzeyinde üst kata çıkan dönerli ahşap merdiven bulunmaktadır. İkinci kata çıkıldığında merdiveni karşılayan sofa, oda gibi düzenlenmiş dikdörtgen plan şemalıdır (Fig. 3). Kapalı iç sofanın doğusunda bir oda batısında ise bir adet raflı niş ve şimdi dışarıya açılan çift kanatlı yeşil boyalı ahşap kapı bulunmaktadır. Bu kapının yıkılmış olan odaya geçişi sağladığı düşünülmektedir. Sofanın güneye bakan duvarında iki adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Sofanın çatısı kısmen çökmüştür, dış etkilere açıktır. Sofadan geçilen doğudaki odanın tüm duvarları, ahşap pencereleri ve kapısı da yeşile boyanmıştır. Odanın doğu duvarındaki üç giyotin pencereden kuzeydeki tuğla örülerek kapatılmıştır. Kimi yerlerde tamamen boya dökülmüş bağdadi duvar açıkta görülmektedir.

Fig. 3: İkinci kat sofa mekanı ve bugün mevcut olmayan batı mekana açılan ahşap kapı

Fig. 4: İkinci kattaki çıtakâri bezemeli tavan

Bu odanın ahşap tavanı çıtakâri tekniğinde geometrik bezemelidir (Fig. 4). Bu odadaki yoğun bitkilenmeler, iç mekânda pencere ve kapı kasalarına, zemin döşemesine dair belli bölgelerde detaylara erişimi engellemiştir.

Güncel Durum

Kullanıcıların bulunmadığı her konutta olduğu gibi yapı, bakımsız bırakılmış ve yavaş yavaş yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Yapıda özellikle batı bölümdeki yıkılma plan şemasını okumayı güçleştirmektedir. Özgün pencerelerin yok edilerek doldurulması cephesel yönden bozulmaları beraberinde getirmiştir. Yapıyı saran sıva örtüsü hem içeride hem de zemin kat hizasında dışarıda dökülmeye uğramıştır. Yapının çatısında büyük oranda çökme meydana gelmiştir. Özellikle üst katlarda çürüme hızlı bir şekilde gerçekleşmeye başlamıştır. Yağmur suyu, rüzgar gibi dış etkilere açık hale gelen evin içerisinde bitkilenmeler artmıştır. Aynı zamanda zemin katta mutfak mekanının özgün durumunda merdivenle inilen bir hacim olduğu düşünülse de şu an zemin seviyesinin hizası net olarak görülememektedir. Bunun oluşmasında hem definecilerin müdahaleleri hem de zemindeki çürüme birlikte etkili olmuştur. Özgün tavanlar her an çökme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Özellikle ikinci kattaki bezemeli tavan çürümenin çatıda başlamış olmasından dolayı daha büyük tehlike altındadır. Bu durumlar sorun oluştursa da en büyük sıkıntı yapının kullanım dışı kalarak bakımsızlık halidir.

Risk Değerlendirmesi ve Öneriler

Bu tescilli yapı bakımsızlık nedeniyle tehdit altındadır. Daha önce burada ikamet eden aileler yapının doğusu ve güneyindeki parsel betonarme birer apartman inşa ettirerek yeni dairelere taşınmıştır. Yapının hâlihazırda çatısı hasarlı olup bina içinde yer yer bitkilenme ve çürümelerin gözlenmesi dış hava şartlarından korumada çatının yetersiz kaldığını göstermektedir. En kısa zamanda koruyucu bir çatı yapılarak geçici müdahale sağlanmalıdır. Ahşap taban ve tavan döşemelerinin ve pencerelerin ve merdivenlerin yenilenmesi gereklidir. Yapıda ahşap konstrüksiyonun yenilenerek güçlendirilmesi ve sağlamlaştırılması gereklidir. İvedilikle restorasyon projesi yapılarak yapının özgün haline uygun şekilde yenilenmesi ve sağlıklılaştırılması gerçekleştirilmelidir. Aksi takdirde kısa zaman sonra yapının yok olması kaçınılmazdır. Ek olarak restorasyon sonrası yapıya bilgi levhalarının konulması ve bu sayede farkındalık yaratılması ziyaretçi potansiyelini de arttıracaktır.